

ئەنجامى ھەلبۇزاردن و پرسى پېكھىننى ھۆكۈمەت

24-10-2024

نوسەرھەكان

زىيان رۇژھەلەت

كورتە : دواى دواخستىنىكى چەندجارە، ھەلبۇزاردن كرا و، تاقىکردنەوھى حىزب و لايەنەكان لەبارەى ژمارەى دەنگەكانيان كۆتايىھات، ئىستاش نۆرەى پرسىيارە سەختەكەى دواى ھەلبۇزاردنە 'ھۆكۈمەت كەى و چۆن پېكدىت؟' بېجگە لەو، ئەوھش گىرنگە داخۇ 'ئەنجامەكان چ و اتايەكان ھەيە و دەتوانن لەرووى سىياسىيەوھ چىمان لەبارەى داھاتووى ھەرىمى كوردستانەوھ پى بلىن؟' پېچەوانەى زۆربەى ئەوانەى پېشېبىنى دەكەن ماسۇنىكى نەفەس پىرووكىنى درىژ لەبەردەم بېت بۇ پېكھىننى ھۆكۈمەت، ئەگەرى ئەوھى زووتر لە جاران ھۆكۈمەت پېكېت، زىاترە. بەلام بەرلەوھى باس لەوھ بىرېت، جارى گىرنگە چاوپىك بە ئەنجامەكاندا بىخىنېنەوھ. وا ديارە ھەندىك لە لايەنەكان تانەيان لەسەر ئەنجامەكان ھەيە، بەلام ئەگەر جارى ئىمە ئەو ئەنجامە بەرايىە بە بنەما وھەربىگىن كە كۆمىسىوونى ھەلبۇزاردن رايگەياندووه، دەتوانن بېژىن ھەلبۇزاردن نەخشەى سىياسىى ھەرىمى كوردستانى نەگۆرى، بەلام سىكۆچكەيەكى بەھىزى لە پارتى، يەكېتى و نەوھى نوئى دروستكرد، كە دەتوانن زىاتر لە لايەنەكانى دىكە لەسەر رووداوهكانى ھەرىمى كوردستان كارىگەر بن. چۆن لە ئەنجامەكان تېبگەين؟ يەكەم: دەنگى پارتى لە ھەلبۇزاردن 2021دا لە ناوچەكانى دەوربەرى شارە گەورەكاندا زۆرتىر بوو، بەلام ئەمجارەيان جوگرافىاي دەنگەكانى رووبەرىكى فراوانترى وھەرگرتووه. لە ھەلبۇزاردن 2021، گەورەترىن تەگەرەى پارتى لە شوپىنىكى وھەك ھەولېز؛ رازىكردن دەنگدەرى شارنشىن بوو كە بەپىي ئەنجامەكانى 2024، ئىستا ئەو خەمەى نەماوھ و لە ژىنگەى لادىنشىن و شارنشىنى پارىزگاگەدا، دەنگى زۆرى ھەيە و مشتومرەكانى سەبارەت بە پىگەى خۇى لە ھەولېز بە جورىك يەكلاكردەوھ، كە نىكەى 60 ھەزار دەنگى لە كۆى دەنگى ھەر شەش لايەنە سەرەكىيە ركابەرەكەى زىاترە. لە دەووك لە 2021 چەقى دەنگەكانى پارتى لە بەشى ناوھراست و باكوورى رۇژھەلەتى پارىزگاي دەووك وھەك قەزاي دەووك - زاخۇ و سىمىل بوو. لە مىلى رۇژھەلەت و باشوورى پارىزگاي دەووكىش، لە شوپىنەكانى وھەك ئامىدى، دىرەلووك و شىلادزى ئاكرى و بەردەپەش ھىزەكانى دىكەى وھەك يەكگرتووى ئىسلامى و يەكېتى تەگەرەيان بۇ پارتى دروستكردبوو، ھەرچەندە لەو شوپىنانش پىگەى بەھىزى ھەبوو، بەلام ئەمجارە زۆرىنەى دەنگەكانى سەرتاسەرى دەووكى بردووه، بەجورىك زىاتر لە 140 ھەزار

دهنگى خۆى زياد كردوو و 268 هزار و 327 دهنگى له كۆى دهنگى هه موو لايه نه كانى ديكه زيتر هيناوه. له سلیمانی و هه له بجهش گۆرانكارى كردوو، به گۆيرهى هه لېژاردنى 2021 و له كۆى ههردوو شوين 7 هزار و 881 دهنگى زياد كردوو، به لام به راورد به هه ولير و دهوك، ئه وه گۆرانكى گه و ره نيه. بو پارتى؛ ئه م ئه نجامه سوود و زيانيشى هه به. قازانجى زورى كرد چونكه سه ره پاي ئه وهى زۆرهى هه لمه تى هه لېژاردنى لايه نه كانى ديكه به شيوهى راسته وخۆ و ناراسته وخۆ دژى ئه و بوو، 229 هزار و 963 دهنگى زيتر له هه لېژاردنى 2021 به دهسته هينا. له رووى سياسيه وه ئه مه وا له شيعه كانى عيراق و ئيرانيش ده كات، هه ولى په يوه نديه كى به هيزتر له گه ل پارتى بدن، ئه و يش له كاتى كدا له دواى هه لېژاردنى ئه نجوومه نى پاريزگانى عيراق، ديزاينى سياسيه نى دۆخى ئيدارى پاريزگا هاوسنووره كان له گه ل هه ري مى كوردستان له هيلى دپاله - كه ركوك - موسل، كه لكه له ديزاينى نوپى سياسى له هه ري مى كوردستانيش خستبووه سه رى هه نديك لايه نى نيوخۆپى و ده ره كى عيراق، كه تيدا پارتى لاواز ببت. له دواى هه لېژاردنى ئه نجوومه نى پاريزگانى عيراق، سياسه تى توركي بو زيندوو كردنه وهى مؤدپلى نفوز له رپى توركمانه كانه وه ئه نجامى ئه وتۆى نه بوو. له كه ركوك، توركمانيك له ده ره وهى خواستى به رهى توركماني بووه جيگري پاريزگار و، به رهى توركماني به هه موو كانديه كانى خۆيه وه له م هه لېژاردنهى هه ري مى كوردستان كه متر له 2000 دهنگى هينا، بوپه بايه خى هه ولير بو توركياش وه ك تاكه شويندى گرنگ له سياسه ته عيراقيه كهى ئه نقه ره زيتر ده كات. ئه مه جگه له وهى به هوى ده ستپي كردنى قوناخى نوپى كرانه وهى كوردى، ئه نقه ره پيوستيه كى زيترى به پارتى ديموكراتى كوردستان ده ببت. هه لبه ت ئه نجامه كه زه ره ريشى بو پارتى تيدا به، چونكه به هوى دابه شبوونى بازنه كانه وه ژماره يه كى به رچاوى كورسيه كانى پيشووى له ده ستداه، كه له وان هه له دانوستانده كانى پيگه ينانى حكومه تدا به قازانجى نه شكيت هه. دووه م: ئه نجامه كانى هه لېژاردن بو په كيتيش برده نه وه بوو. ئه و حيزه به راورد به سالى 2021، 193 هزار و 425 دهنگى زياد كردوو. پيده چى له هه له بجه دهنگى كه مى كرد ببت، به لام هه ر به په كه مى مايه وه. له هه ريه ك له سلیمانی و هه وليريش نزيكهى دووه يندهى 2021 دهنگه كانى خۆى زياد كردوو. له لايه كى ديكه وه حيزه جيا بووه وه سه ره كيه كان له په كيتى، وه ك گۆران و به رهى گه ل نه يانتوانى سه ركه وتنى ئه وتۆ تۆمار بكن، به وه ش سه روكى په كيتى توانى له م هه لېژاردنه دا حيزه كهى گليريكاته وه، هه ره ها پيگهى خۆى وه ك سه روكى بى ركا به رى حيزه كهى، قايم بكات. بو په كيتى، ده نگه رهى نارازى له هه ولير ئامانجى سه ره كى بوو كه زۆر لايه نى ديكه ش چاوى تيبى بوو. له نيو ئيسلاميه كاندا كه ئه وانيش چاويان له و ده نگه ره نى هه ولير بوو، په كگرتوو قه له م بازى كى گه و رهى كرد و نزيكهى شه ش جار دهنگه كانى زياد كرد، كۆمه لى ئيسلامى له هه ولير جياوازيه كى ئه وتۆى نه كرد و نزيك له خۆى ماويه وه، به لام له وان هه له بنه ره تدا بزارهى ده نگه رهى ئيسلامى له گه ل په كيتى نه په ته وه، سه ره پاي ئه وهى له ماوهى هه لمه تى هه لېژاردندا، سه روكى په كيتى ده يو يست سوژى ئيسلاميه كان رابكيشيت. بوپه ده توانين بيزين گه و ره ترين ته گه رهى په كيتى له هه ولير، نه وهى نو و ليستى به رهى گه ل و ره وتى هه لو يست بوو. له نيو ئه وان هه شدا ته نيا نه وهى نو بو وه ك ركا به رى كى گرنگى په كيتى له هه ولير خۆى جيگير كرد، كه سن هه لېژاردنه له دواى په كى، ده نگه كانى خۆى له هه ولير په له به زيتر ده كات. كارنامهى په كيتى له دهوك شتى كى گه و رهى تيدا نه بوو. به به راورد به 2021 ده ورى 3400 دهنگى زياد كردوو. هه رچونى ك ببت، ئه م هه لېژاردنه تاقى كردنه وه يه كى گه و ره بوو بو سه روكى په كيتى بو ئه وهى پيگهى خۆى وه ك ده سه لاتدارى سه ره كى حيزه كهى جيگير بكات، به لام تاقى كردنه وه يه وه يه كى ديكه يشه بو ئه دا سياسيه كهى و چو نيه تى مامه له كردن به و هيزه ده ستى، له دانوستانده كانى له گه ل پارتى ديموكراتى كوردستان. سنيه م: كارنامهى نه وهى نو و سه رنجرا كيشه، له به ره ئه وهى ئه و جولانه وه يه سه ره پاي ئه وهى پيكا ته يه كى حيزه يى كاريگه رى نيه، كه چى له هه ر سن هه لېژاردنه كهى 2018، 2021 و 2024 دا په له په دهنگى خۆى زياد كردوو، ئيستاش وه ك ئه دريسى سه ره كى ئوپوزيسيونى سياسى ليها توه. چواره م: ره وته ئيسلاميه كان له هه ولير و سلیمانی به هيزتر بوون،

به‌لام له دهۆك له پاشه‌كشه‌دان. به ئه‌گه‌رى زۆره‌وه سىياسه‌تى پارتى بۆ به‌كاره‌ينانى په‌يوه‌ندييه نه‌رېتېيه‌كانى كۆمه‌لگه‌ وه‌ك كانديدكردنى خه‌لك له تيره و هۆزى جىاجيا، كارىگه‌رى له‌سه‌ر ئه‌وه هه‌بووه. چونكه هه‌ردووكان له يه‌ك هه‌وزه‌وه ده‌نگ ده‌بن. هه‌ر ئه‌وه ده‌توانىت هۆكارى زىادبوونى ده‌نگه‌كانى نه‌وه‌ى نوێ له ده‌هۆكيش روون بكاته‌وه، كه زياتر له دووه‌ينده‌ى 2021 ده‌نگى له‌وى هه‌يناوه. واته له ده‌هۆك ئه‌وه ده‌نگه‌ره‌ى كه‌متر بايه‌خ به په‌يوه‌ندييه ئايىنى و خزماتىيه‌كان ده‌دات، رووى له بۆاره‌يه‌كى وه‌ك نه‌وه‌ى نوێ كردووه. رېژه‌ى هاوبه‌شى ده‌نگى كانديه‌كانى سى لايه‌نى براوه‌ى بازنه‌كان پېنجه‌م: به‌پى ئه‌نجامه‌كان ده‌رده‌كه‌ويت؛ جگه له شوپىنكى وه‌ك هه‌له‌بجه كه ئه‌وېش ژماره‌ى ده‌نگه‌ره‌كانى كه‌متره، رېژه‌ى هاوبه‌شى ئه‌وه ده‌نگه‌ى كه كانديدى حيزبه‌كان هه‌يناويانه زۆر كه‌مه، ئه‌وه‌ش ده‌ريده‌خات له‌م هه‌لبژاردنه‌دا كانديه‌كان رۆلى سه‌ره‌كيان نه‌بووه، به‌لكو حيزب و له‌راستىندا زياتر له حيزبىش، سه‌ركرده‌ى حيزبه‌كان ده‌ورى كارايان له گلي‌كردنه‌وه‌ى ده‌نگه‌كاندا هه‌بووه. شه‌شم: ئه‌وه‌ش ده‌ركه‌وت هاتوهاواري سۆشياميديا و هه‌بوونى فۆلۆوه‌رزى زۆر، كارىگه‌رىيه‌كى گه‌وره‌ى له‌سه‌ر ره‌فتارى ده‌نگه‌ران نيه‌. كه‌مى ده‌نگى ژماره‌يه‌كى به‌رچاو له بانگخوازه‌كانى سۆشياميديا يان ئه‌وانه‌ى ديكه فۆلۆوه‌رزى زۆريان هه‌يه؛ ئه‌وه‌ى به‌روونى ده‌رخست. بۆچى له‌وانه‌يه حكومه‌ت زوو پېكبىت؟ خۆى له راستىدا حكومه‌ته‌كانى دواى هه‌لبژاردن له هه‌رىمى كوردستان هه‌ميشه زۆريان پى چووه تاوه‌كو پېكبىن، ئه‌مه‌ى ئىستاش هه‌روا ئاسان نابىت، به‌لام ره‌نگه به‌وجۆره‌ى جارى پېشوووش نه‌بى، كه ده‌مىكى درېزى خاياند چونكه: يه‌كه‌م: پېچه‌وانه‌ى ئه‌وه هه‌موو سىنارىۆيانه‌ى ريز ده‌كرين، يه‌ك سىنارىۆى سه‌ره‌كى بۆ پېكه‌ينانى حكومه‌ت هه‌يه. ئه‌وېش ئه‌وه‌يه حكومه‌ت به بى پارتى و يه‌كىتى پېكنايه‌ت. پارتى ئه‌مه ده‌زانىت بۆيه هه‌ر له هه‌لمه‌تى هه‌لبژاردنه‌وه تائىستاش هه‌ميشه ده‌رگايه‌كى بۆ يه‌كىتى به‌كراوه‌ى هه‌يشتووه‌ته‌وه. دووه‌م: ميكانيزمه‌كانى بېراردان له‌لای يه‌كىتى ئاسانترن له جاران، به جۆرىك له‌وانه‌يه له كۆبوونه‌وه‌يه‌كى لووتكه‌دا زۆر شت يه‌كلا بكاته‌وه. سېه‌م: به ئه‌گه‌رى زۆره‌وه به‌هۆى ئالۆزىيه‌كانى ناوچه‌كه، هه‌ريه‌ك له ئه‌كته‌ره ده‌ره‌كويه‌كانى كارىگه‌ر له‌سه‌ر سه‌ر پرۆسه‌ى پېكه‌ينانى حكومه‌ت، خوازيارى ئه‌وه‌ن كابينه‌ى ئه‌مجاره زووتر پېكبىت. بۆ حكومه‌تى عىراق، بۆ شيعه‌كان و ته‌نانه‌ت بۆ ئىرانىش له‌م كاته‌دا ناروونى دۆخى هه‌رىمى كوردستان ده‌توانىت رېگه بۆ گه‌رفتى ئه‌منى بكاته‌وه. هه‌ر له‌بنه‌ره‌تدا به‌هۆى شه‌ر له ناوچه‌كه، ده‌رفه‌تېكى نوێ بۆ كورد هاتووه‌ته‌پېش. سه‌رنجى لايه‌نه ده‌ره‌كويه‌كان جارىكى ديكه چووه‌ته‌وه سه‌ر پرسى كورد و بايه‌خى پېگه‌ى كورد له رووى سىياسى و ئه‌منىيه‌وه زىادى كردووه. بۆ يه‌كه‌مجار دواى 45 سال، ئىران كوردىكى سوننه‌ى كرده پارىزگار و په‌يوه‌ندييه‌كانى له‌گه‌ل هه‌رىمى كوردستانىش ئاسايى كرده‌وه. بۆ توركيه كه به‌نيازه قوناخىكى نوێ سه‌باره‌ت به پرسى كورد ده‌ستپېكات، ئاسايىبوونه‌وه‌ى په‌يوه‌ندييه‌كانى پارتى و يه‌كىتى و پېكهاتنى حكومه‌ت بايه‌خىكى گرنگى هه‌يه. ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌ش نه‌بىت، ديسان هه‌ر بۆى گرنگه، چونكه ناته‌بايى يه‌كىتى و پارتى ده‌رفه‌تى مانۆرى زياتر به په‌كه‌كه ده‌دات. چواره‌م: سالى داهاوو هه‌لبژاردنىكى ديكه له‌پېشه و هه‌ردوولايه‌نى سه‌ره‌كى هه‌رىمى كوردستان ماوه‌يه‌كى كه‌مىان له‌به‌رده‌سته بۆ ئه‌وه‌ى جارىكى ديكه ده‌نگه‌ران به‌م شۆيه‌يه ئىستا رازى بېكه‌ن و، بۆيان گونجاو نيه‌ كاتىكى زۆرى ئه‌مه به گه‌فتوگۆى پېكه‌ينانى حكومه‌ت به‌فېرۆ بده‌ن. له‌كو‌تاييدا، ناكړئ ئه‌وه له‌به‌ر چاو نه‌گرين كه فاكته‌رى كه‌سپىش كارىگه‌رى له‌سه‌ر په‌يوه‌ندييه‌كانى يه‌كىتى و پارتى هه‌يه، كه له‌وانه‌يه گه‌فتوگۆكان ئالۆز بكات. به‌لام ئه‌گه‌ر هه‌ردوولا له سه‌ر بنه‌ماى سوود و زيان بجولېنه‌وه، ئه‌مجاره‌يان پېكه‌ينانى حكومه‌ت له جارى پېشوو ئاسانتر ده‌بىت.

دوای دواختنئیکى چەندجارە، هەلبژاردن کرا و، تاقیکردنەوهى حیزب و لایەنەکان لەبارەى ژمارەى دەنگەکانیان کۆتاییهات، ئیستاش نۆرەى پرسیارە سەختەکەى دوای هەلبژاردنە 'حکومەت کەى و چۆن پێکدیت؟' بېجگە لەوه، ئەوهش گرنگە داخۆ 'ئەنجامەکان چ و اتایەکیان هەیه و دەتوانن لەرووى سیاسییەوه چیمان لەبارەى داهاووئى هەرئیمى کوردستانەوه پێ بلین؟'

پنچەوانەى زۆرەى ئەوانەى پێشبینی دەکەن ماسۆنئیکى ئەفەس پووکینى درێژ لەبەردەم بێت بۆ پێکھێنانى حکومەت، ئەگەرئى ئەوهى زووتر لە جاران حکومەت پێکبێت، زیاترە. بەلام بەرلەوهى باس لەوه بکریت، جارێ گرنگە چاویک بە ئەنجامەکاندا بخشینینەوه. وا دیارە هەندێک لە لایەنەکان تانەیان لەسەر ئەنجامەکان هەیه، بەلام ئەگەر جارێ ئیمە ئەو ئەنجامە بەراییه بە بنەما وەرگیرین کە کۆمیسۆنى هەلبژاردن رایگەباندوو، دەتوانین بێژین هەلبژاردن نەخشەى سیاسى هەرئیمى کوردستانى نەگۆرئى، بەلام سێکوچکەیهکى بەهێزى لە پارتى، یەکیتى و ئەوهى نوێ دروستکرد، کە دەتوانن زیاتر لە لایەنەکانى دیکە لەسەر رووداوهکانى هەرئیمى کوردستان کاریگەر بن.

چۆن لە ئەنجامەکان تیبگەین؟

یەكەم: دەنگى پارتى لە هەلبژاردنى 2021دا لە ناوچەکانى دەوربەرى شارە گەورەکاندا زۆرتر بوو، بەلام ئەمجارەیان جوگرافىای دەنگەکانى رووبەرئیکى فراوانترى وەرگرتوو. لە هەلبژاردنى 2021، گەورەترین تەگەرەى پارتى لە شوپنئیکى وەک هەولێر؛ رازیکردنى دەنگدەرى شارنشین بوو کە بەپێى ئەنجامەکانى 2024، ئیستا ئەو خەمەى نەماوه و لە ژینگەى لادینشین و شارنشینى پارێزگاگەدا، دەنگى زۆرى هەیه و مشتومرەکانى سەبارەت بە پێگەى خۆى لە هەولێر بە جۆرئیک یەکلاددەوه، کە نزیکەى 60 هەزار دەنگى لە کۆى دەنگى هەر شەش لایەنە سەرەکییە رکابەرەکەى زیاترە. لە دەهۆک لە 2021 چەقى دەنگەکانى پارتى لە بەشى ناوهراسەت و باکوورى رۆژھەلاتى پارێزگاى دەهۆک وەک قەزای دەهۆک - زاخۆ و سیمیل بوو. لە ملی رۆژھەلات و باشوورى پارێزگاى دەهۆکیش، لە شوپنەکانى وەک نامیدى، دیرەلووک و شیلادزئ ئاکرئ و بەردەرەش هیزەکانى دیکەى وەک یەگرتووئى ئیسلامى و یەکیتى تەگەرەیان بۆ پارتى دروستکردبوو، هەرچەندە لەو شوپنانش پێگەى بەهیزى هەبوو، بەلام ئەمجارە زۆرینەى دەنگەکانى سەرتاسەرى دەهۆکى بردوو، بەجۆرئیک زیاتر لە 140 هەزار دەنگى خۆى زیاد کردوو و 268 هەزار و 327 دەنگى لە کۆى دەنگى هەموو لایەنەکانى دیکە زیاتر هیناوه. لە سلیمانى و هەلەبجەش گۆرانکارى کردوو، بەگۆرەى هەلبژاردنى 2021 و لە کۆى هەردوو شوپن 7 هەزار و 881 دەنگى زیاد کردوو، بەلام بەراورد بە هەولێر و دەهۆک، ئەوه گۆرانئیکى گەورە نییە.

بۆ پارتى؛ ئەم ئەنجامە سوود و زیانبەشى هەیه. قازانجئیکى زۆرى کرد چونکە سەرەرای ئەوهى زۆرەى هەلمەتى هەلبژاردنى لایەنەکانى دیکە بەشئیهى راستەوخۆ و ناراستەوخۆ دزئ ئەو بوو، 229 هەزار و 963 دەنگى زیاتر لە هەلبژاردنى 2021 بەدەستھینا. لە رووى سیاسییەوه ئەمە وا لە شیعەکانى عێراق و ئێرانیش دەکات، هەولئى پەیوەندیبەکى بەهیزتر لەگەل پارتى بەدەن، ئەویش لە کاتیگدا لەدوای هەلبژاردنى ئەنجومەنى پارێزگاگانى عێراق، دیزابینى سیاسییانەى دۆخى ئیدارى پاریزگا هاوسنووهرەکان لەگەل هەرئیمى کوردستان لە هئلى دیالە - کەرکووک - موسل، کەلگەلەى دیزابینئیکى نوئى سیاسى لە هەرئیمى کوردستانیش خستبووه سەرى هەندیک لایەنى نیوخۆئى و دەرەکى عێراق، کە تیبدا پارتى لاوازبیت.

لەدوای هەلبژاردنى ئەنجومەنى پارێزگاگانى عێراق، سیاسەتى تورکيا بۆ زیندووکردنەوهى مۆدئلى نفوز لە رپئى تورکمانەکانەوه ئەنجامئیکى ئەوتۆئى نەبوو. لە کەرکووک، تورکمانئیک لە دەرەوهى خواستى بەرەى تورکمانى بووه جیگرئى پارێزگار و، بەرەى تورکمانى بە هەموو کاندیدەکانى خۆیەوه لەم هەلبژاردنەى هەرئیمى کوردستان کەمتر لە 2000 دەنگى هینا، بۆیە بايەخى هەولێر بۆ تورکیاش وەک تاکە شوپنئیکى گرنگ لە سیاسەتە عێراقییەکەى ئەنقەرە زیاتر دەکات. ئەمە جگە لەوهى بەهۆى دەستپیکردنى قوئاخئیکى نوئى کرانەوهى کوردئى، ئەنقەرە پئویستییهکى زیاترى بە پارتى دیموکراتى کوردستان دەبیت.

هەلبەت ئەنجامەکە زەرەریشى بۆ پارتى تیدایە، چونکە بەهۆى دابەشبوونى بازنەکانەوه ژمارەیهکى بەرچاوى کورسییهکانى پێشووى لەدەستداوه، کە لەوانەیه لە دانوستاندنەکانى پێکھێنانى حکومەتدا بە قازانجى نەشکیتەوه.

دووهم: ئەنجامەکانى هەلبژاردن بۆ یەکیتیش بردنەوه بوو. ئەو حیزبە بەراورد بە سالى 2021، 193 هەزار و 425 دەنگى زیادکردوو. پێدەچن لە هەلەبجە دەنگى کەمى کردبیت، بەلام هەر بە یەکەمى مایەوه. لە هەریەک لە سلیمانى و هەولێریش نزیکەى دووھیندەى 2021 دەنگەکانى خۆى زیاد کردوو. لەلایەکى دیکەوه حیزبە جیابووهوه سەرەکییەکان لە یەکیتى، وەک گۆران و بەرەى گەل نەیانئوانى سەرکەوتنئیکى ئەوتۆ تۆماربەکن، بەوهش سەرۆکى یەکیتى توانى لەم هەلبژاردنەدا حیزبەکەى گلێربکاتەوه، هەرەها پێگەى خۆى وەک سەرۆکى بن رکابەرى حیزبەکەى، قایم بکات.

بۆ یەکیتى، دەنگدەرەى نارازى لە هەولێر ئامانجئیکى سەرەکى بوو کە زۆر لایەنى دیکەش چاوى تیبیرئى بوو. لە نئو ئیسلامییەکاندا کە

ئەوانىش چاويان لەو دەنگدانەى ھەولير بوو، بەگرتوو قەلمبازىكى گەورەى كرد و نزيكەى شەش جار دەنگەكانى زياد كرد. كۆمەلى ئىسلامى لە ھەولير جياوازيەكى ئەوتۆى نەكرد و نزيك لە خۆى ماويەو، بەلام لەوانەى بەنەرەتدا بزارەى دەنگدەرى ئىسلامى لەگەل يەكيتى نەبەتەو، سەرەراى ئەوەى لەماوەى ھەلمەتى ھەلبازاردنا، سەرۆكى يەكيتى دەيوست سۆزى ئىسلامىيەكان رابكيشيت. بۆيە دەتوانين بژين گەورەترين تەگەرەى يەكيتى لە ھەولير، نەوەى نوئ و لىستى بەرەى گەل و رەوتى ھەلوپست بوو. لەنئو ئەوانەشدا تەنيا نەوەى نوئ بوو وەك رەكابەرىكى گرنكى يەكيتى لە ھەولير خۆى جينگيركرد ،كە سن ھەلبازاردنە لە دواى يەك، دەنگەكانى خۆى لە ھەولير پلە بە پلە زياتر دەكات. كارنامەى يەكيتى لە دەھۆك شتېكى گەورەى تيدا نەبوو. بە بەراورد بە 2021 دەورى 3400 دەنگىكى زياد كردوو.

ھەرچۆنكى بئيت، ئەم ھەلبازاردنە تاقىكردنەوہەيەكى گەورە بوو بۆ سەرۆكى يەكيتى بۆ ئەوہى پينگەى خۆى وەك دەسەلتادارى سەرەكى حيزبەكەى جينگيربكات، بەلام تاقىكردنەوہەيەكى ديكەيشە بۆ ئەدا سياسىيەكەى و چۆنپەتى مامەلەكردن بەو ھيزەى دەستى، لە دانوستاندەكانى لەگەل پارتى ديموكراتى كوردستان.

سپيەم: كارنامەى نەوہى نوئ سەرنجراكيشە، لەبەرئەوہى ئەو جولانەوہە سەرەراى ئەوہى پينكاتەيەكى حيزبى كارىگەرى نيە، كەچى لە ھەر سن ھەلبازاردنەكەى 2018، 2021 و 2024 دا پلەبەپلە دەنگى خۆى زياد كردوو، ئىستاش وەك ئەدرىسى سەرەكى ئۆپوزىسيۆنى سياسى لپھاتوو.

چوارەم: رەوتە ئىسلامىيەكان لە ھەولير و سلېمانى بەھيزتر بوون، بەلام لە دەھۆك لەپاشەكشەدان. بە ئەگەرى زۆرەوہ سياسەتى پارتى بۆ بەكارھينانى پەيوەنديە نەريتپەكانى كۆمەلگە وەك كانديدكردنى خەلك لە تيرە و ھۆزى جياجيا، كارىگەرى لەسەر ئەوہ ھەبوو. چونكە ھەردووكان لە يەك ھەوزەوہ دەنگ دەبەن. ھەر ئەوہ دەتوانيت ھۆكارى زيادبوونى دەنگەكانى نەوہى نوئ لە دەھۆكيش روون بكاتەو، كە زياتر لە دووھيندەى 2021 دەنگى لەوى ھيناوہ. واتا لە دەھۆك ئەو دەنگدەرەى كەمتر بايەخ بە پەيوەنديە ئايىنى و خزماتپەكان دەدات، رووى لە بزارەيەكى وەك نەوہى نوئ كردوو.

پينجەم: بەپى ئەنجامەكان دەردەكەويت؛ جگە لە شوپينكى وەك ھەلەبجە كە ئەويش ژمارەى دەنگدەرەكانى كەمترە، ريزەى ھاوبەشى ئەو دەنگەى كە كانديدى حيزبەكان ھيناويانە زۆر كەمە، ئەوہش دەريدەخات لەم ھەلبازاردنەدا كانديدەكان رۆلى سەرەكياى نەبوو، بەلكو حيزب و لەراستيشدا زياتر لە حيزبپش، سەرکردەى حيزبەكان دەورى كارايان لە گليكردنەوہى دەنگەكاندا ھەبوو.

رێژهی هاوبهشی دهنگی کاندیدهکانی سن لایهنی براوهی بازنهکان

رێژه (%)	ژماره‌ی کاندید	دهنگی گشتی	ژماره‌ی لیست	بازنهکان
1.28	72	256,813	129	سلیمانی
1.38	45	136,131	157	سلیمانی
1.24	71	57,832	190	سلیمانی
1.76	65	345,822	190	ههولیر
1.13	63	110,353	129	ههولیر
2.15	27	103,684	157	ههولیر
2.00	48	400,603	190	دهۆی
6.46	13	46,444	157	دهۆی
4.28	22	42,447	148	دهۆی
15.54	6	12,530	129	هه‌له‌بجه
15.25	6	7,847	148	هه‌له‌بجه
14.87	6	4,940	190	هه‌له‌بجه

سه‌رچاوه: کۆمپسییۆنی بلای سه‌ربه‌خۆی هه‌لبژاردنه‌کانی عێراق / ناوه‌ندی لێک‌وێنه‌وه‌ی رووداو

شەشەم: ئەوئەش دەركەوت ھاتوھاوارى سۇشئالمىدىا و ھەبوونى فۇلۇوھەرزى زۇر، كارىگەرىيەكى گەورەى لەسەر رەفتارى دەنگدەران نىيە. كەمىى دەنگى ژمارەيەكى بەرچا و لە بانگخوازەكانى سۇشئالمىدىا يان ئەوانەى دىكە فۇلۇوھەرزى زۇريان ھەيە؛ ئەوئەى بەرپوونى دەرخست.

بۇچى لەوانەيە حكومت زوو پىكىبىت؟

خۇى لە راستىدا حكومتەكانى دواى ھەلۇزاردن لە ھەرىمى كوردستان ھەمىشە زۇريان پىن چووہ تاوہكو پىكىبىن، ئەمەى ئىستاش ھەروا ئاسان نابىت، بەلام رەنگە بەوجۇرەى جارى پىشوش نەبى، كە دەمىكى درىژى خاياند چونكە:

يەكەم: پىچەوانەى ئەو ھەموو سىنارىيۇانەى رىز دەكرىن، يەك سىنارىيۇى سەرەكى بۇ پىكھىنانى حكومت ھەيە. ئەويش ئەوئەىە حكومت بە بىن پارتى و يەكىتى پىكنايەت. پارتى ئەمە دەزانىت بۇيە ھەر لە ھەلمەتى ھەلۇزاردنەوہ تائىستاش ھەمىشە دەركايەكى بۇ يەكىتى بە كراوہىى ھىشتووہتەوہ.

دووہم: مىكانىزمەكانى برىاردان لەلاى يەكىتى ئاسانترن لە جاران، بە جۇرىك لەوانەيە لە كۇبوونەوئەيەكى لووتكەدا زۇر شت يەكلا بكاتەوہ.

سئىيەم: بە ئەگەرى زۇرەوہ بەھۇى ئالۇزىيەكانى ناوچەكە، ھەريەك لە ئەكتەرە دەرەكىيەكانى كارىگەر لەسەر سەر پرۇسەى پىكھىنانى حكومت، خوازىارى ئەوئەن كابىنەى ئەمجارە زووتر پىكىبىت. بۇ حكومتى عىراق، بۇ شىعەكان و تەنانەت بۇ ئىرانىش لەم كاتەدا نارپوونى دۇخى ھەرىمى كوردستان دەتوانىت رىگە بۇ كرفتى ئەمنى بكاتەوہ. ھەر لەبەنەرەتدا بەھۇى شەر لە ناوچەكە، دەرفەتىكى نوچ بۇ كورد ھاتووہتەپىش. سەرنجى لاىنە دەرەكىيەكان جارىكى دىكە چووہتەوہ سەر پرسى كورد و بايەخى پىگەى كورد لە رپوى سىياسى و ئەمىنيەوہ زىادى كرددوہ. بۇ يەكەمجار دواى 45 سال، ئىران كوردىكى سوننەى كرده پارىزگار و پەيوەندىيەكانى لەگەل ھەرىمى كوردستانىش ئاسايى كردهوہ. بۇ توركيا كە بەنيزە قۇناخىكى نوچ سەبارەت بە پرسى كورد دەستپىبكات، ئاسايىبوونەوہى پەيوەندىيەكانى پارتى و يەكىتى و پىكھاننى حكومت بايەخىكى گرىنگى ھەيە. تەنانەت ئەگەر ئەوئەش نەبىت، دىسان ھەر بۇى گرىنگە، چونكە ناتەباى يەكىتى و پارتى دەرفەتى مانۇرى زياتر بە پەكەكە دەدات.

چوارەم: سالى داھاتوو ھەلۇزاردنىكى دىكە لەپىشە و ھەردوولايەنى سەرەكىى ھەرىمى كوردستان ماوئەيەكى كەمىان لەبەردەستە بۇ ئەوئەى جارىكى دىكە دەنگدەران بەم شىوئەيەى ئىستا رازى ببكەن و، بۇيان گونجاو نىيە كاتىكى زۇرى ئەمە بە گفوتوگۇى پىكھىنانى حكومت بەفپرو بىدەن.

لەكۇتايىدا، ناكرى ئەوئە لەبەر چا و نەگرىن كە فاكترى كەسىش كارىگەرىى لەسەر پەيوەندىيەكانى يەكىتى و پارتى ھەيە، كە لەوانەيە گفوتوگۇكان ئالۇز بكات. بەلام ئەگەر ھەردوولا لە سەر بنەماى سوود و زىان بچولئەوہ، ئەمجارەيان پىكھىنانى حكومت لە جارى پىشوو ئاسانتر دەبىت.